

Kirkollishallituksen kokous 4.6.2020

Pöytäkirja

Aika: 4.6.2020 klo 13.05-15.00

Paikka: Teams-kokous

Läsnä: arkkipiispa **Leo** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, metropoliitta **Elia**, kirkkoherra **Marko Patronen**, nunna **Elisabet**, **Anna-Katriina Salmikangas**, **Matti Tolvanen**

Esittelijät: palvelukeskuksen johtaja **Hannele Meskus**, palvelukeskuksen lakimies **Jari Rantala**, talouspäällikkö **Henna Mynttinen**, kasvatusasiain koordinaattori **Sirpa Okulov**, kiinteistöpäällikkö **Matti Rouvinen**

Sihteeri: Annaleea Kemppainen

***

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

48

Oulun, Kajaanin ja Lapin ortodoksisten seurakuntien yhdistyminen

Kirkollishallitus päätti 22.4.2020 istunnossaan pyytää seurakunnilta lausuntoa metropoliitta Elian esityksestä siirtää seurakuntien yhdistymisen täytäntöönpanoa vuodella 1.1.2022 toteutettavaksi.

Seurakunnat ovat antaneet pyydetty lausunnot ja kaikki seurakunnat yhtyvät hiippakunnan piispan esitykseen. **Liitteet 48 a-c.**

Esitys:

Kirkollishallitus päättää hiippakunnan piispan esityksestä ja seurakuntien kannattamana siirtää Kajaanin ja Lapin ortodoksisten seurakuntien yhdistymistä Oulun ortodoksiseen seurakuntaan toteutettavaksi 1.1.2022 alkaen ja edellyttää, että seurakunnat siihen mennessä neuvottelevat yhdistymissopimuksen ehdoista siten, että kirkollishallitus voi vahvistaa seurakunnanvaltuustojen päätökset sopimuksen hyväksymisestä vuoden 2021 loppuun mennessä.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

49

Erkki Shemeikan oikaisuvaatimus Iisalmen ortodoksisen seurakunnan seurakunnan neuvoston päätöksestä 19.02.2020 § 29

Päätös:

Esittelijä poisti esityksensä asian jatkoselvittämistä varten.

***

Palvelukeskuksen lakimiehen esittely

50

Vuokko Nissisen oikaisuvaatimus Iisalmen ortodoksisen seurakunnan seurakunnan neuvoston päätöksestä 19.02.2020 § 29

Päätös:

Esittelijä poisti esityksensä asian jatkoselvittämistä varten.

***

Talouspäällikön esittely

51

Valamon luostarin vuoden 2019 tilinpäätöksen vahvistaminen ja talouden seuranta

Kirkollishallitus on esittänyt useaan otteeseen huolensa Valamon luostarin taloudesta. Vuoden 2015 tilinpäätöksestä kirkollishallitus pyysi lisäselvityksiä, lisäksi 25.10.2016 istunnossaan kirkollishallitus päätti teettää erityistilintarkastuksen luostarin talouden osalta. Erityistilintarkastuksesta saatiin pöytäkirja helmikuussa 2017. Vuonna 2017 Valamon luostarin johdon kanssa järjestettiin tapaamisia, joissa pyydettiin luostaria kertomaan taloutta tasapainottavista toimenpiteistä. Luostaria pyydettiin myös toimittamaan tuloslaskelmat ja taseet kuukausittain hiippakunnan piispalle ja talouspäällikölle. Kirkollishallituksen istunnossa 8.6.2018 käsiteltiin Valamon luostarin tilinpäätös vuodelta 2017. Tilinpäätös oli alijäämäinen 365 511,41 euroa. Kirkollishallitus päätti, että luostarin on toimitettava ennustelaskelmat vuosilta 2018 – 2019 sekä toimenpideohjelma talouden tervehdyttämiseksi. Valamon luostarin tervehdyttämissuunnitelma toimitettiin kirkollishallitukselle 18.11.2018. Lisäksi Valamon luostarissa on suoritettu hallinnon tarkastus syksyllä 2018 osana luostarin sisäistä tarkastusta. Vuoden 2018 alusta Valamon opiston toiminta on liitetty luostarin alaisuuteen.

Valamon luostarin tilinpäätös vuodelta 2018 vahvistettiin kirkollishallituksen istunnossa 14.6.2019. Tilinpäätös oli alijäämäinen -85 549,34 euroa, huolimatta luostarin saamasta noin 200 000 euron testamenttilahjoituksesta. Tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä kirkollishallitus edellytti Valamoa toimittamaan seuraavan valmistuvan talousarvion kirkollishallitukselle. Lisäksi luostaria pyydettiin edelleen toimittamaan kuukausittaiset tulos- ja tase raportit kirkollishallitukselle sekä kiinnittämään erityistä huomiota maksuvalmiuteen. Valamon luostari toimitti vuoden 2020 talousarvion kirkollishallitukselle 27.1.2020 ja se käsiteltiin kirkollishallituksen istunnossa 19.2.2020

Valamon luostari toimitti tilinpäätöksen vuodelta 2019 kirkollishallitukselle 19.3.2020 Tilinpäätös on alijäämäinen -19 323,29 vaikka luostari on saanut tilikaudella 2019 useita lahjoituksia. Testamenttilahjoitus ja kirjavaraston lahjoitus yhteensä 329 892 euroa on kirjattu luostaritoiminnan muihin tuottoihin ja parantavat luostarin tilikauden tulosta. Lisäksi luostari on saanut 310 000 euron lahjoituksen kulttuurikeskuksen remonttia varten. Lahjoitus on kirjattu remonttirahastoon.

Konservointilaitoksen toiminta päättyi 1.1.2020 Valamon luostarin johtokunnan päätöksen mukaisesti. Valamon tilinpäätös on tilintarkastettu ja siitä on annettu tilintarkastuskertomus 11.3.2020.

Valamon luostarin johtokunta on päättänyt käynnistää yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelut on aloitettu 12.5.2020.

Liitteet 51 a-b. Liitteet 51 c-e, ei julkinen.

Esitys:

Kirkollishallitus vahvistaa Valamon luostarin tilinpäätöksen vuodelta 2019, mutta edellyttää edelleen toimenpiteitä talouden tervehdyttämiseksi. Lisäksi luostarin tulee kiinnittää erityistä huomiota maksuvalmiuteen. Valamoa edellytetään edelleen lähettämään kuukausittaiset tulos- ja tase raportit kirkollishallitukselle. Lisäksi luostarin on toimitettava taloussäännön mukainen vuoden 2021 talousarvio ja mahdolliset seuraaville vuosille laaditut talousarviot kirkollishallitukselle, heti niiden valmistuttua.

Perustelut:

Luostarin ohjesäännön 32§:n mukaan kirkollishallitus vahvistaa luostarin tilinpäätöksen

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Talouspäällikön esittely

52

Seurakuntien hallinnon muutoksen sopeuttamiseen varattujen avustusten jakoperusteet

Suomen ortodoksisen kirkon hyväksytyssä talousarviossa on varattu 90 000 euroa toiminta-avustuksiin seurakuntien sopeuttamistoimiin.

Kirkollishallitus on myöntänyt 19.2.2020 Joensuun ja Ilomantsin ortodoksisille seurakunnille 6000 euroa avustusta työyhteisön kehittämiseen ja ryhmätyönohjaukseen.

Kuopion, Iisalmen ja Rautalammin ortodoksiset seurakunnat ovat lähettäneet avustusanomuksen kirkollishallitukselle 1.4.2020. Seurakuntia pyydettiin täydentämään anomustaan kustannusarviolla. Kustannusarvio toimitettiin kirkollishallitukselle 22.5.2020. Seurakunnat anovat avustusta yhteensä 30 000 euroa arkistojen ja kalustoluettelon päivittämiseen sekä yhteiseen koulutukseen ja strategian laatimiseen. **Liite 52.**

Kirkollishallitus on myöntänyt vuosina 2017 – 2018 kehitysavustuksia. Arkiston kuntoon saattamiseen kehitysavustusta ovat saaneet vuonna 2018 Haminan ortodoksinen seurakunta 20 000 euroa ja Saimaan ortodoksinen seurakunta 9000 euroa. Saimaan ortodoksille seurakunnalle on maksettu avustusta kustannusten mukaan 2878,51 euroa, loppuosa avustuksesta jäi käyttämättä.

Esitys:

Kirkollishallitus linjaa sopeuttamistoimiin varattujen avustusten yhtenäisistä jakoperusteista. Vuonna 2020 avustusta voivat saada vuoden 2021 alusta yhdistyvät seurakunnat. Jokaiselle vastaanottavalle seurakunnalle voidaan myöntää arkistoinnin järjestämiseen enintään 5000 euroa ja henkilöstön kouluttamiseen ja sopeuttamiseen enintään 6000 euroa. Avustukset laitetaan haettaviksi kirkon sivuille ja anomukset käsitellään kirkollishallituksen istunnossa 16.9.2020.

Kuopion, Iisalmen ja Rautalammin ortodoksisten seurakuntien avustusanomus käsitellään yhdessä muiden anomusten kanssa syyskuussa 2020.

Perustelut:

Kirkko avustaa seurakuntien toimintaa talousarvionsa puitteissa mahdollisimman tasapuolisesti.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Talouspäällikön esittely

53

Sijoituskatsaus (ei julkinen)

Suomen ortodoksisen kirkon sijoitusten kirjanpito arvo oli vuoden 2019 tilinpäätöksessä yhteensä 9 635 801 euroa. Kirjanpidossa sijoitukset arvostetaan hankintahintaan tai tilinpäätöspäivän kurssiin, mikäli se on hankintahintaa alempi.

Sijoitukset on hajautettu useampiin eri sijoitusinstrumentteihin ja niiden hoidosta vastaa useat eri sijoitustoimintaan perehtyneet kumppanit. Sijoitusten yksityiskohtaiset tiedot, kuten määrä, jakauma ja tuotot sekä tulevaisuuden näkymät on käyty tarkemmin läpi liitteissä **53 a-h, ei julkinen.**

Esitys:

Kirkollishallitus on saanut sijoituskatsauksen tiedoksi ja keskustelee asiasta.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Kirkkopalvelujen koordinaattorin esittely

54

Kirkon ja järjestöjen yhteistyösopimuksen tilannekatsaus 2019 Ortodoksisten Nuorten Liitto ry (ONL)

Toiminnan tarkastus vuodelta 2019 pidettiin Teams-yhteyksien kautta 12.5.2020. Tilannekatsaukseen osallistuivat toiminnanjohtaja **Maria Kauppila**, liiton puheenjohtaja **Kaarlo Saarento**, järjestösihteeri **Annakaisa Onatsu**, ja kirkkopalvelujen koordinaattori **Sirpa Okulov**. Keskustelu käytiin etukäteen lähetetyn kysymysmateriaalin pohjalta.

Yleistä: ONL on valtakunnallinen ortodoksinen nuorisoyhteisö. Toiminnan pääalueina ovat lapsi- ja nuorisotyön tukeminen, julkaisu- ja leiritoiminta, kurssien ja tapahtumien järjestäminen sekä kansainvälinen toiminta. ONL on sitoutunut yhdessä Suomen ortodoksisen kirkon kanssa toteuttamaan sovitut toiminnot. Järjestön toimintaa valvoo ja ohjaa **johtokunta**, johon kuuluvat seuraavat jäsenet (2020): Maiju Federley, Aleksanda Heikkinen, Karina Huttunen, Antti Potkonen, Anna Kasdaglis, Larissa Qvintus-Petsalo ja puheenjohtaja Kaarlo Saarento.

Järjestöllä on 3 päätoimista työntekijää, joista kaksi toistaiseksi voimassa olevalla työsopimuksella ja yksi määräaikainen 60% sopimuksella helmikuuhun 2021 saakka. Tuntipalkkaisia työntekijöitä (etenkin nuoria) käytetään leireillä ja Tuohustuli-lehdellä on oma yhteyshenkilö. Liitolla on vuoden 2019 lopussa 3889 henkilöjäsentä ja 17 yhteisöjäsentä. Liitto näkyy Facebookissa ja Instagrammissa. Youtubessa sillä on 184 seuraajaa, mutta esimerkiksi ”Kirkkorakennus”-videota on katsottu 13 500 kertaa. Liitolla on useita yhteistyökumppaneita.

Toiminta: Päävastuullisesti järjestettyjä leiri-, tapahtuma-, ja koulutuspäiviä oli yhteensä 50. Lisäksi liitto on ollut osatoimijana muiden järjestäjien leireillä tai koulutuksissa. ONL vastasi Puroniemen lastenleirin tapahtumien järjestelystä. Tarkasteluvuonna liitto toteutti sekä leirinohjaaja- että leirinjohtaja kurssin sekä kolmivuotisen osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen prosessin aloittamisen. Liitto jatkoi leirinohjaajien vaihto-ohjelmaa Armenian Lasten ja Nuorten Tuki ry:n kanssa. Liitto osallistui myös Syndesmoksen toimintaan. ONL organisoi Ekumeenisen patriarkaatin nuorisovaihdon ohjelman Suomessa.

Koulutusten vaikuttavuutta on arvioitu palautekyselyllä. Liiton toimintalinjauksista tehtiin palautekysely syksyllä 2019. Vastaajista 70% oli nuoria. Nuorten osallisuutta kirkon toimintaan on lisätty. Tästä esimerkkinä on kirkolliskokousten nuoret stuertit ja nuorisolle suunnatun seurakuntavaalin valmistelu. Materiaali toteutettiin usealla kielellä ja liitto huolehti materiaalin jakamisesta.

Liitto järjesti Valamossa kristinoppikoulun ja jatkokriparin. Kristinoppikoulun opetussuunnitelman uudistustyö alkoi tarkasteluvuoden aikana.

Liitto julkaisee Tuohustuli lehteä, jonka levikki oli vuonna 2019 3398 kappaletta. Verkkosivustoa ja sosiaalista mediaa on päivitetty säännöllisesti. Tarkasteluvuotena avattiin uutena sivustona kripari.fi ja aloitettiin ”Luomakunnan varjeleminen”- videon käsikirjoittaminen. Liitto julkaisi kreikan kielestä käännetyn ”Kristuksen elämä” kirjan ja ”Minikäspaikkaa kirjomaan”- kirjan uudistetun, laajennetun painoksen. Varhaiskasvatukseen painatettiin kuvadomino-peli.

Pelimaailmaan sijoittuvassa Virtuaali-kirkkohankkeessa liitto toimii taloushallinnon hoitajana. Hanke alkoi jo vuona 2018, mutta se julkistettiin marraskuussa 2019. Virtuaalikirkko on maantieteeseen sitoutumaton hiljentymisen ja osallistumisen paikka.

Raportointitilaisuus 12.5.2019: ONL on toiminut sopimuksen mukaisesti. Toimitettu materiaali antoi hyvän kuvan toiminnan järjestämisestä.

Esittelyn liitteenä ONL raportti toiminnasta, kyselyaineisto, tilinpäätös, talousarvio ja toimintasuunnitelma. **Liitteet 54 a-f.**

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy ONL:n yhteistoiminnan raportin.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Kirkkopalvelujen koordinaattorin esittely

55

Kirkon ja järjestöjen yhteistyösopimuksen tilannekatsaus 2019

Filantropia ry

Toiminnan tarkastus vuodelta 2019 pidettiin Teams-yhteyksien kautta. Mukana olivat Filantropia ry:n toiminnanjohtaja **Riina Nguyen**, projektipäällikkö **Minna Rasku**, Filantropian hallituksen puheenjohtaja **Iloa Lehmus**, järjestökoordinaattori **Antti Räsänen** ja kirkkopalvelujen koordinaattori **Sirpa Okulov**. Keskustelu käytiin 20.4.2020 lähetetyn kysymysmateriaalin pohjalta.

Yleistä: Filantropia on Suomen ortodoksisen kirkon kansainvälisen diakonia ja lähetystyön järjestö. Filantropian keskeinen toiminta kohdistuu yhdessä kirkon keskushallinnon ja seurakuntien kanssa kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman päälinjauksiin ”Aktiivinen jumalanpalveluselämä, jäsenyyden ja identiteetin vahvistaminen – kirkon lähetystehtävä” sekä ”Lähimmäisvastuu ja eettinen toiminta- kirkon diakoninen tehtävä”. Kirkon kokonaisbudjetista (noin 7 milj. euroa) vuonna 2019 Filantropian 120 000 euron vuosiavustus oli 1,7 %. Avustuksen osuus oli jäsenmäärään suhteutettuna noin 2 euroa/ kirkon jäsen. Filantropian kokonaisbudjetti 350 000 euroa oli 34 000 euroa ylijäämäinen metsämyyntituoton vuoksi.

Järjestössä on tällä hetkellä kaksi kokopäiväistä työntekijää. Filantropian toimintaa linjaa hallitus, joka on myös ensisijainen toiminnan valvoja.

Hallitus 2019: Ilona Lehmus (pj), Raisa Lindroos (varapj), Jonas Bergenstad, Ira Matsi, Jarmo Ihalainen, Maria Susuna, Erna Suutari, Katja Vilponiemi ja Andreas Salminen.

Uutena toimintamuotona on otettu käyttöön työjaosto, johon kuuluu työntekijöiden lisäksi yhdistyksen hallituksen jäsen Andreas Salminen.

Toiminta: Vuoden 2019 alusta alkaen Filantropian toiminta on keskittynyt kolmivuotisen strategiansa pääkohtiin: 1) Pakolaisuus ja yhteisöjen tukeminen, 2) Ihmisoikeuskysymykset ja kirkko, ja 3) Luomakunnan hyvinvointi ja kristityn vastuu, jotka tuovat esiin myös kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita (2016–2020) ja diakonia- ja lähetystyön kehittämissuunnitelmaa (2016–2020). Kotimaan seminaareissa luomakunnan hyvinvoinnin ja monikulttuurisen yhteisön rakentamiseen oli mahdollista osallistua monien kanavien kautta. Ristisaattohankkeen suunnittelusta palaute oli hyvin positiivista ja tulevaisuuteen katsovaa. Yksityiskohtaisempi toiminnan kuvaus on raportointilomakkeessa.

Työn vaikuttavuutta on arvioitu toiminnallisilla ja taloudellisilla mittareilla, vuorovaikutuksen lisääntymisellä kumppanimaiden kirkkojen ja järjestöjen kanssa, näkyvyydellä ja toiminnoilla kotimaassa ja kumppanimaissa sekä toimintakulttuurin muutoksella kirkollisten toimijoiden kanssa.

Raportointitilaisuus 20.4.2020: Filantropia on toiminut sopimuksen mukaisesti ja kaikki kirjallinen materiaali on laadittu erinomaisesti. Edellisellä sopimuskaudella vakituisten työntekijöiden määrä väheni kolmesta kahteen (2016) ja se on lisännyt työn kuorimittavuutta. Työjaoston käyttöönotto sujuvoittaa toimintaa.

Esittelyn liitteenä Filantropian raportti toiminnasta, Filantropian toimintakertomus, Filantropian tilinpäätös, Filantropian talousarvio ja Filantropian toimintasuunnitelma. **Liitteet 55 a-e.**

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy raportin.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Kiinteistöpäällikön esittely

56

Tikkurilan kirkon katon maalaaminen

Helsingin ortodoksinen seurakunta on toteuttamassa Tikkurilan kirkon kattoon liitteenä olevien luonnosten mukaiset maalaukset. Maalaukset muuttavat oleellisesti kirkon sisäilmettä.

Esitys:

Kirkollishallitus hyväksyy **liitteenä 56 a-e** olevat Tikkurilan kirkon sisätilojen maalaussuunnitelmat.

Perustelut:

Laki ortodoksisesta kirkosta 98 § mukaan ennen kirkon tai rukoushuoneen olennaisesti muuttamista on muutosta koskevat suunnitelmat hyväksyttävä kirkollishallituksella.

Taiteilija Juri Mitroshin on toteuttanut Tikkurilan kirkon alttarin alkuperäiset ikonimaalaukset ja on luontevaa, että sisätilan maalaukset jatkavat samaa tyyliä. Maalaukset ja niiden sijainnit on tarkkaan harkittuja ja seurakunnan sekä papiston hyväksymiä. Hanke on käsitelty ja hyväksytty Helsingin seurakunnan valtuuston marraskuun 2019 kokouksessa budjetin käsittelyn yhteydessä.

Päätös:

Esityksen mukaan.

Merkitään, että nunna Elisabet ei osallistunut asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

***

Tiedoksi**57**

- a) Selvitys valtionavustuksen käytöstä vuodelta 2019, liitteet 57a 1-2.
- b) Kuopion ortodoksisen seurakunnan loppuraportti SOLINA-hankkeesta, liite 57b.
- c) Suomen ortodoksinen kirkon tilintarkastuskertomus v. 2019, liite 57c.
- d) Petsamon luostarin tilintarkastuskertomus v. 2019, liite 57d.
- e) Konevitsan luostarin tilintarkastuskertomus v. 2019, liite 57e.
- f) Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös, liite 57f.
- g) Lausunto henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista, liite 57g.
- h) Ylimääräisten seurakuntavaltuustovaalien toimenpiteet, liite 57h.
- i) Asiantuntijalausunto papiston ja kanttorien esimiesasemaan ja työoikeudelliseen asemaan liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä sekä kanonisia havaintoja asiantuntijalausuntoon liittyen, liitteet 57i 1-2.

Esitys:

Merkitään tiedoksi.

Päätös:

Esityksen mukaan.

***

Muut asiat**58****Kirkollishallituksen keskustelu:**

- a) Koronan vaikutukset kirkon ja seurakuntien talouteen, liite 58a.

Päätös:

Kirkollishallitus keskusteli asiasta.

b) Tilannekatsaus / palvelukeskuksen johtaja**Päätös:**

Kirkollishallitus päätti, että yhteisen lehden rekrytoinnit siirretään syksylle 2020.

***

**Pöytäkirjan tarkastajat
59****Esitys:**

Pöytäkirjan tarkastavat Matti Tolvanen ja nunna Elisabet. Merkitään, että pöytäkirjan tarkastaa asiakohdan 56 osalta nunna Elisabetin sijasta Anna-Katriina Salmikangas.

Päätös:

***

Aika ja paikka alussa mainitut

Puheenjohtaja

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Pöytäkirjan tarkastajat

Matti Tolvanen

Nunna Elisabet

Anna-Katriina Salmikangas

Kirkollishallituksen istunnon sihteeri

Jari Rantala

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Kirkollishallituksen istunnon 4.6.2020 pöytäkirja on tarkastettu sähköpostilla 5.6.2020 ja todettu se kokouksen kulun mukaiseksi.

Pöytäkirja on lisätty kirkon nettisivuille 5.6.2020 ja määräaika oikaisuvaatimukselle ja valitukselle lasketaan edellä mainitusta päivämäärästä.